

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ

8^{ης} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΣΕΡΡΕΣ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Ευχαριστώ και πάλιν θερμά τόσο για την πρόσκλησή σας να επισκεφθώ την ένδοξη πόλη σας την ημέρα της εορτής του Καθεδρικού σας ναού, όσο και για τους λόγους της αγάπης σας. Με συγκινεί ιδιαίτερα και ο λόγος της πρόσκλησής σας, να μετάσχω, δηλαδή, στις εκδηλώσεις που διοργανώνετε για τη θλιβερή επέτειο των 50 χρόνων της εισβολής της Τουρκίας στην Κύπρο και της συνεχιζόμενης κατοχής της ιδιαίτερης Πατρίδας μου.

Ερχόμενος από το νοτιοανατολικότερο αλύτρωτο ελληνικό μέρος, προσπαθώ από χθες να τιθασσεύσω τις αισθήσεις μου, Νιώθω ότι θέλω να «πετάσω τας όψεις ομού και τας αισθήσεις» προς τον ουρανό, κατά την υμνολογία μας. Να νιώσω μέχρι και το τελευταίο κύτταρο της ύπαρξής μου τη δική σας χαρά, τη χαρά των ελευθέρων Ελλήνων. Θέλω να αφεθώ στην ονειροπόληση. Γιατί, δεν σας το κρύβω, πολλές φορές, αφήνοντας πίσω την τραγική πραγματικότητα, προγραμματίζομαι για την ημέρα της απελευθέρωσης. Ίσως είναι τούτο και ψυχολογική αναγκαιότητα που επιτάσσει ότι θα πρέπει να κρατηθούμε μέχρι την ευλογημένη εκείνη ώρα, ή να μπορέσουμε να μεταδώσουμε την ελπίδα και τον πόθο αυτό στην επόμενη γενιά. Νιώθω να πορεύομαι στα κοιμητήρια· να παίρνω το μήνυμα σε γενεές πολλές που πέθαναν με αυτή την προσδοκία. Να πηγαίνω στις συλημένες εκκλησίες μας, στα ερειπωμένα χωριά και στις πόλεις μας, στα βουνά και στους λόγγους μας και να αναγγέλλω ότι «θρήνου ο καιρός πέπαυται, μη κλαίετε». Γρήγορα, όμως, προσγειώνομαι από τη θλιβερή πραγματικότητα. Την πατρίδα μου «κυκλούσι κύνες πολλοί». Νιώθω ότι «μακρά αφ' ημών η οδός» ακόμα. Γι' αυτό και συμμετέχοντας, μαζί με όλους τους συμπατριώτες μου, στη δική σας χαρά,

προσεύχομαι να μας αξιώσει ο Θεός «πριν εις γην επιστρέψαι», να δούμε αυτή την ημέρα και για την Κύπρο.

Η Εκκλησία της Κύπρου έχουσα το Αυτοκέφαλό της από την Τρίτη Οικουμενική Σύνοδο το 431 και κατοχυρωμένη με βασιλικά προνόμια από το τέλος του 5^{ου} μ.Χ. αιώνα, ταυτίστηκε με τις τύχες του λαού της. Πορεύθηκε μαζί του σε καιρούς εύκολους και σε χρόνους δύσκολους.

Δεν είναι ανεξήγητη αυτή η στάση της Εκκλησίας. Βασική διδασκαλία της Εκκλησίας, με την οποία εξηγείται και η αγάπη προς την πατρίδα, είναι πως ο Χριστός με την εναθρώπησή του «ανέλαβε» τον όλον άνθρωπο και τις όλες ανάγκες του, υλικές, κοινωνικές, πνευματικές. Κατά παρόμοιο τρόπο κάθε κληρικός αναδεικνύεται ηγέτης της κοινότητας, ή ενορίας του, φροντίζοντας για τις υλικές, τις κοινωνικές και τις άλλες ανάγκες του λαού. Παρατηρείται δηλ. μια συμπίεση και συνύφανση του βίου των πιστών με την Εκκλησία.

Σε λαούς που δεν γνώρισαν εθνικούς κινδύνους, ή υποδούλωση σε ξένα έθνη, αυτή η συμπίεση αναφέρεται κυρίως στον κοινωνικό, τον ηθικό-παιδευτικό και παρόμοιους τομείς. Για τον λαό μας, τον Κυπριακό Ελληνισμό αλλά και όλο τον Ελληνισμό, όμως, που ζει αγωνιζόμενος αδιάκοπα για τη διατήρηση ή την ανάκτηση της εθνικής ελευθερίας του, ήταν φυσικό αυτή η συμπίεση να επεκταθεί και στον εθνικό τομέα. Ιεραρχώντας μάλιστα τις προτεραιότητες, και με δεδομένη την κλίμακα των αξιών στον Ελληνισμό, αυτή η συμπίεση γινόταν κυρίως στον εθνικό τομέα.

Σε καιρούς δύσκολους, όταν το Έθνος υπέκυπτε σε άλλους λαούς και η κρατική του υπόσταση χανόταν, η Εκκλησία ως ο μόνος οργανωμένος θεσμός αναλάμβανε την διάσωση αλλά και την εκπροσώπηση του Έθνους. Και όταν ακόμα η εκδίκηση των τυράννων ερχόταν αμείλικτη, η εθναρχούσα Εκκλησία δρούσε ως αλεξικέραυνο. Δεχόταν εκείνη τους κεραυνούς, πρόσφερε τους προκαθημένους και τους αρχιερείς της ως «αγνά και άμωμα ιερεία» στον βωμό της πατρίδος αλλά προστάτευε τον λαό.

Σε μέρη που απέκτησαν την ελευθερία τους, η Εκκλησία μπόρεσε και απέθεσε μέρος των ευθυνών της για την εθνική καθοδήγηση του λαού, την καλλιέργεια της εθνικής αυτοσυνειδησίας του και τη διατήρηση της γλώσσας και των παραδόσεών του, στις πολιτικές αρχές, τη νόμιμα εκλεγμένη κυβέρνηση του τόπου, όπως συμβαίνει σήμερα και με την Εκκλησία της Ελλάδος και το Ελληνικό κράτος. Δεν μπορεί, δυστυχώς, να κάμει το ίδιο και η Εκκλησία της Κύπρου, όταν ένα μεγάλο μέρος της νήσου βρίσκεται υπό κατοχή και το υπόλοιπο κινδυνεύει. Γι' αυτό και θα επιθυμούσα να πάρω λίγο από τον χρόνο σας προκειμένου να σας ενημερώσω για τη σημερινή θέση του εθνικού προβλήματος της Κύπρου και για να ζητήσω τη συμπαράταξή σας στον αγώνα που διεξάγουμε.

Συμπληρώθηκαν φέτος 50 χρόνια από της εισβολής της Τουρκίας στην Κύπρο, της κατάκτησης του 37% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας και του εκτοπισμού του 1/3 του πληθυσμού των Ελληνοκυπρίων από τις πατρογονικές τους εστίες. Σ' αυτό το διάστημα η κατοχική δύναμη κουβάλησε εκατοντάδες χιλιάδες εποίκους από την Ανατολία και έχει επιδοθεί σ' έναν αγώνα εξαφάνισης των ελληνικών και χριστιανικών ιχνών από την κατεχόμενη γη μας. Κάτω από την πίεση της δυστυχίας των προσφύγων και της τύχης των αγνοουμένων της εισβολής, δεχτήκαμε να συνομιλήσουμε για εξεύρεση όχι μιας δίκαιης, αλλά μιας υποφερτά λειτουργικής λύσης του προβλήματος, που να εξασφάλιζε την παραμονή των Ελλήνων στη γη των πατέρων μας, όπου ζούμε εδώ και 35 αιώνες. Κάθε υποχώρησή μας, όμως, είχε ως συνέπεια την προβολή άλλης μεγαλύτερης τουρκικής αξίωσης. Κι η Τουρκία δεν αποκρύβει σήμερα τον τελικό στόχο της που είναι η κατάκτηση και τουρκοποίηση ολόκληρης της Κύπρου.

Μπορεί οι συγκυρίες να τους επιβάλλουν κάποιους ελιγμούς, μπορεί να αποκρύβουν από τον διεθνή παράγοντα τις στοχεύσεις τους, όμως ο τελικός στόχος μένει αμετακίνητος: Ανάκτηση της Κύπρου, δηλ. κατάληψη και τουρκοποίηση ολόκληρης της Κύπρου. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι εκείνο που αναφέρει στο βιβλίο του «Η Ελλάδα σε κίνδυνο», ο Περικλής Νεάρχου, πρώην πρέσβης της Κύπρου στο Παρίσι.

Γράφει, λοιπόν, ο Περικλής Νεάρχου πως λίγους μήνες μετά την Τουρκική εισβολή, την άνοιξη του 1975, αντιπροσωπεία επιφανών Τουρκοκυπρίων επεσκέφθη τον πρωθυπουργό της εισβολής Ετζεβίτ, και του ζήτησε να ανακηρύξει επισήμως τη διχοτόμηση, όπως ήταν ο Τουρκικός στόχος μέχρι τότε. Ο Ετζεβίτ τους απάντησε ότι μετά την εισβολή, που είχε κάνει πράξη τη διχοτόμηση, δεν συνέφερε πλέον στην Τουρκική πλευρά η διχοτόμηση. Τους είπε ότι μια λύση χωριστού κράτους και συνομοσπονδίας, υπό την εγγύηση της Τουρκίας, θα εξασφάλιζε καλύτερα τα Τουρκικά συμφέροντα, εφόσον η Τουρκική πλευρά θα είχε «ίσο» λόγο πάνω σε ολόκληρη την Κύπρο και ταυτόχρονα θα επιτυγχανόταν γεωπολιτική έξωση της Ελλάδας από την Ανατολική Μεσόγειο. Συμπλήρωνε επί πλέον: «Μια τέτοια λύση αφήνει ανοικτή την προοπτική για τον έλεγχο στο μέλλον ολόκληρης της Κύπρου από την Τουρκία».

Ο αείμνηστος Νεοκλής Σαρρής, στο βιβλίο του «Η άλλη πλευρά» σημειώνει: «... Η στοχοθεσία της Τουρκίας προχωρεί πολύ πέραν της διχοτόμησης. Περιλαμβάνει το σύνολο της Κύπρου...»

Είναι χαρακτηριστική η δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας στην «Ελευθεροτυπία» Αθηνών στις 11 Σεπτεμβρίου 1976, ότι η διχοτόμηση είναι γι' αυτούς καθαρή παραφροσύνη, γιατί θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια της Κεντρικής και Ανατολικής Μ. Ασίας.

Από την άλλη, είναι γνωστό πως και ο πρώην πρωθυπουργός της Τουρκίας, ο Αχμέτ Νταβούτογλου ξεκάθαρα είπε, και το αναλύει στο βιβλίο του, πως και ένας Τούρκος να μην υπήρχε στην Κύπρο, το ενδιαφέρον της Τουρκίας για τη νήσο θα ήταν δεδομένο.

Το πόσο εμείς υπνώττουμε, ή εθελουφλούμε, ενώ τα σχέδια της Τουρκίας είναι ξεκάθαρα, ακόμα και για τους ξένους, φαίνεται από το εξής περιστατικό, που όσες φορές κι αν το αφηγηθώ, ανατριχιάζω στην αφήγησή του: Ο προηγούμενος Πατριάρχης Αντιοχείας, ο μ. Ιγνάτιος, λόγω των πολλών δυσκολιών που αντιμετώπιζε το ποίμνιό του στη Συρία, πριν ακόμα ξεσπάσει εκεί η σημερινή κρίση, σκεφτόταν ότι κάποτε θα αναγκαζόταν να φύγει από τη Δαμασκό, έδρα του Πατριαρχείου κατά τα

τελευταία χρόνια. Έλεγε, λοιπόν, πριν από 25 περίπου χρόνια, στον τότε Μητροπολίτη Πάφου, και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο τον Β', στην παρουσία μου, ότι σκέψη του, παλαιότερα, ήταν να μεταφέρει την έδρα του στην Κύπρο. Τώρα, όμως, έλεγε, φοβούμαι ότι θα σας διώξουν πριν από μας. Εκείνος έβλεπε από τότε, πριν 25 χρόνια, και τους σχεδιασμούς και την πολιτική των Τούρκων. Εμείς εξακολουθούμε να υπνώτουμε.

Η Κύπρος βρίσκεται, χωρίς αμφιβολία, όπως ανέφερα και εψές, αυτή τη στιγμή στην κρισιμότερη φάση της εθνικής της ζωής. Ο Ελληνισμός της Κύπρου βρίσκεται, σήμερα, σε τροχιάν αφανισμού από τον τόπο στον οποίο ζει εδώ και 35 αιώνες.

Γνωστοί και θανάσιμοι οι σχεδιασμοί των Τούρκων. Θα οδηγηθούμε, όμως, στην απόγνωση; Έχουμε υποχρέωση να αντισταθούμε στην υλοποίηση των Τουρκικών στόχων και να τους ματαιώσουμε.

Πώς θα πρέπει, λοιπόν, να δράσουμε ;

Θα πρέπει, πρώτα απ' όλα, να τολμήσουμε αλλαγή πορείας στην επιδίωξη λύσης του εθνικού μας θέματος. Πενήντα χρόνια άκαρπων συνομιλιών έδειξαν πως οι συνομιλίες δεν οδηγούν παρά στην τουρκοποίηση του τόπου μας. Ήταν η μέθοδος της Τουρκίας για να ξεχασθεί από τον έξω κόσμο η φύση του προβλήματός μας και να επέλθει κούραση στον λαό μας. Θα πρέπει, όσο δύσκολο κι αν είναι αυτό λόγω διαρρεύσαντος μεγάλου χρονικού διαστήματος από την εισβολή, να θέσουμε, χωρίς διάθεση υποχώρησης το θέμα μας στις ορθές του διαστάσεις: Το πρόβλημα της Κύπρου είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Εισβολής μιας ξένης χώρας και κατάκτησης των εδαφών της. Και να ζητήσουμε άμεση εφαρμογή των αρχών των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για τον λαό μας.

Θα πρέπει, ύστερα, οι ηγεσίες Κύπρου και Ελλάδας να συνειδητοποιήσουν ότι το κυπριακό είναι πρόβλημα πανεθνικό. Ειδικά, η Ελληνική ηγεσία οφείλει να αντιμετωπίσει το Κυπριακό ως ζωτικό εθνικό θέμα, όχι απλώς με την έννοια της συμπαράστασης ή συμπαρατάξης προς τους «αδελφούς

Κυπρίους», όπως συνηθίζει να λέει, αλλά και με την έννοια ότι το Κυπριακό αφορά ευθέως την ασφάλεια του ελληνικού χώρου. Το Κυπριακό είναι άρρηκτα συνδεδεμένο πρώτα με το θέμα των νησιών του Αιγαίου και ύστερα με τις βλέψεις της Τουρκίας στη Θράκη. Η ασφάλεια της Κύπρου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ασφάλεια της Ελλάδας και αντίστροφα.

Οι τουρκικές απειλές, τόσο στην Κύπρο όσο και στο Αιγαίο, έχουν παλιά ιστορία και δεν είναι ένα πρόσφατο ξέσπασμα ενός νοσηρού μεγαλοϊδεατισμού του Ερντογάν. Ο Γκιουνές, που ήταν ο Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας κατά την εισβολή, δήλωσε απερίφραστα: « Η Κύπρος είναι τόσο πολύτιμη, όπως το δεξί χέρι μιας χώρας που νοιάζεται για την άμυνα της ή για τους επεκτατικούς της στόχους, αν έχει...». Αρκετά αποκαλυπτικός είναι και ο Αχμέτ Νταβότουγλου στο βιβλίο του «Το Στρατηγικό Βάθος, η διεθνής θέση της Τουρκίας»: «Μια Τουρκία που έχει αποκλειστεί από το Αιγαίο κι έχει περικυκλωθεί στα νότια από τη Ρωμαϊκή Διοίκηση της νότιας Κύπρου σημαίνει ότι τα περιθώριά της να κάνει ένα άνοιγμα στον κόσμο έχουν περιοριστεί σημαντικά» (σελ 267).

Θα πρέπει να συναισθανθούμε και να πιστέψουμε στις δυνάμεις μας. Είμαστε, Ελλάδα και Κύπρος, δυο κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συντονιζόμενοι μπορούμε να πετύχουμε πολλά. Έχουμε ένα τεράστιο τμήμα του Ελληνισμού σκορπισμένο σ' όλη την υφήλιο, το οποίο μπορεί να οργανωθεί και να προωθήσει τα εθνικά μας δίκαια. Η γεωγραφική μας θέση δεν είναι κατώτερη, από γεωστρατηγικής πλευράς, από τη θέση της Τουρκίας. Μπορούμε να τη χρησιμοποιήσουμε στο έπακρο για προστασία των εθνικών μας συμφερόντων.

Κάθε φορά που μιλώ στην Ελλάδα, σε ελληνικό ακροατήριο, εκφράζω και τις πολλές ευχαριστίες του Κυπριακού λαού για την αγάπη και τη συνεχή στήριξη του Ελληνικού λαού στους διαχρονικούς αγώνες του. Το ίδιο και στην Εκκλησία της Ελλάδος, όλες τις Μητροπόλεις και τις Ιερές Μονές. Δεν μπορώ, δυστυχώς, να πω το ίδιο και για τις Ελληνικές κυβερνήσεις. Εκτός ελαχίστων περιπτώσεων, η στάση των ελληνικών κυβερνήσεων ήταν για μας στάση εγκατάλειψης, αδιαφορίας, απόρριψης. Ζήσαμε τη θλίψη αυτή- κι εμείς και οι πατέρες μας- όταν κατά τη διάρκεια

του απελευθερωτικού μας αγώνα εγκαταλειφθήκαμε από την κυβέρνηση της μητέρας πατρίδας μας και εξαναγκαστήκαμε να δεχθούμε τις συμφωνίες Ζυρίχης- Λονδίνου, που είναι αιτία και για τα σημερινά μας δεινά.

Ζήσαμε αναβαθμισμένη τη θλίψη και το 1974, όταν η Χούντα των Αθηνών, διενεργώντας το πραξικόπημα, μας παρέδιδε στα χέρια της Τουρκίας· κι όταν, εν μέσω της τουρκικής εισβολής, μας διαμηνυόταν ότι είμαστε μακριά και δεν θα' πρεπε να περιμέναμε βοήθεια. Και σήμερα προγευόμαστε μιαν τρίτη συμφορά. Φαίνεται ότι η Ελλάδα πίστεψε στις διαβεβαιώσεις της Τουρκίας περί «καλής γειτονίας» και εξαιρεί το Κυπριακό από τις συζητήσεις για τα άλλα θέματα μαζί της. Αυτό μας δημιουργεί και πάλιν έντονες ανησυχίες. Μόνους θα μας αποτελειώσει γρήγορα η Τουρκία. Δεν θα αρκεστεί, όμως, σ' εμάς. Θα έρθει στη συνέχεια και σειρά άλλων Ελληνικών εδαφών.

Μιλώ με αυτόν τον τρόπο και με κάθε ειλικρίνεια, εκ μέρους όλων των Κυπρίων, έχοντας απαιτήσεις, γιατί δεν θεωρούμε τους εαυτούς μας ξένους. Δεν απευθυνόμαστε προς φίλους, ή συμμάχους, ή μακρινούς συγγενείς. Αν αυτή ήταν η σχέση μας θα παρακαλούσαμε με συστολή και λεπτότητα . Είμαστε Έλληνες, όμως, που μετρούμε στον τόπο μας τόσα χρόνια ελληνικής παρουσίας όσα και οι Αθηναίοι στην Αττική, οι Σπαρτιάτες στην Πελοπόννησο και σεις στη Μακεδονία. Κι έχουμε το δικαίωμα να απαιτούμε έντονα. Γιατί πρόκειται για κοινούς κινδύνους.

Τονίζω και σήμερα, όπως κάθε φορά που βρίσκομαι στον Ελλαδικό χώρο, ότι τα αιτήματά μας δεν αναφέρονται σε οικονομική στήριξη, όπως κάνουν οι Έλληνες της διασποράς, για να κρατήσουμε τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμά μας. Αυτά τα κρατήσαμε με θυσίες και ποταμούς αιμάτων, μέσα στους αιώνες, αντιμετωπίζοντας ποικίλους κατακτητές. Ζητούμε την από κοινού αντιμετώπιση των κινδύνων για να κρατηθούμε στις ρίζες μας, να κρατήσουμε τον τόπο μας Ελληνικό. Γιατί, αλλοίμονο! Αν πέσει η Κύπρος θα αρχίσει η αποδόμηση της Ελλάδος. Θα έλθει η σειρά της Θράκης, του Αιγαίου, της Μακεδονίας.

Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι δεν βρισκόμαστε στο παραπέντε ή στο παραένα. Το φάσμα της καταστροφής πλανάται παντού.

Οι καιροί είναι κρίσιμοι,
η πατρίδα σε κίνδυνο,
το χρέος, κοινό, δικό μας.